

Pozměňovací návrhy

senátora Michaela Canova k návrhu zákona, kterým se mění volební a některé další zákony
v souvislosti s přijetím zákona o správě voleb

(senátní tisk č. 176)

1. V čl. I za bod 148 vložit nové body 149 a 150, které znějí:

„149. V příloze č. 3 ve Volebním obvodu č. 34 Sídlo: Liberec se za slova „Bílá (okres Liberec),“ vkládají slova „Bílý Kostel nad Nisou,“, za slova „Horní Řasnice,“ se vkládají slova „Hrádek nad Nisou, Chotyně, Chrastava, Janovice v Podještědí,“, za slova „Krásný Les (okres Liberec),“ se vkládají slova „Kryštofovo Údolí,“, za slova „Mníšek,“ se vkládají slova „Nová Ves (okres Liberec),“, za slova „Raspenava,“ se vkládají slova „Rynoltice,“.

150. V příloze č. 3 ve Volebním obvodu č. 36 Sídlo: Česká Lípa se slova „Bílý Kostel nad Nisou,“, slova „Hrádek nad Nisou,“, slova „Chotyně, Chrastava,“, slova „Janovice v Podještědí,“, slova „Kryštofovo Údolí,“, slova „Nová Ves (okres Liberec),“ a slova „Rynoltice,“ vypouští.“.

2. Čl. XXXI upravit takto:

„Čl. XXXI

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2026, s výjimkou ustanovení

- a) čl. I bodu 147, které nabývá účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení,
- b) čl. I bodu 101, pokud jde o § 59b, a bodů 149 a 150, které nabývají účinnosti dnem 1. ledna 2027.“.

Odůvodnění:

Senátní obvody byly vytvořeny tak, aby ve všech byl stejný počet oprávněných voličů s odchylkou maximálně + - 15 % z důvodu, aby hlas voliče měl v každém obvodu stejnou váhu. V důsledku toho ovšem vznikla řada senátních obvodů, která ignoruje přirozenou spádovost a někdy dokonce překračují hranice senátních obvodů hranice jednotlivých krajů. Jakkoli se zdá samotná úvaha o stejné síle voličského hlasu logická, bylo by správné, aby přirozená spádovost měla přednost. Koneckonců při volbách do Evropského parlamentu mají voliči malých států větší hlas než velkých států (např. menší počet voličů připadá na jednoho europoslance v České republice než v Německu). V USA mají v prezidentské volbě různé státy různý počet volitelů na počet voličů, kde na voliče ze států řídké osídlených připadá větší váha voličského hlasu z důvodu, aby tyto státy měly při volbě vůbec nějaký význam (a proto se mohl stát prezidentem USA kandidát s menším absolutním počtem hlasů). Všichni členové OSN (193) jsou zastoupeni ve Valném shromáždění, každý stát bez rozdílu počtu obyvatel má jeden hlas. Mandát hejtmanů jednotlivých krajů je stejně silný bez ohledu na počet obyvatel jednotlivých krajů atd., atd.

V průběhu let se v souvislosti s přirozeným kolísáním počtu obyvatel v jednotlivých obcích často měnily hranice obvodů jen proto, aby se dodrželo pravidlo stejného počtu oprávněných voličů + - 15 % (v jehož důsledku se některým obcím senátní volby vyhýbají, jinde se naopak volí častěji), v důsledku toho měnila v nedávné minulosti své zařazení např. i dvanáctitisícová Vlašim (ze senátního obvodu Benešov, jehož senátorem byl starosta Vlašimi, do obvodu Kutná Hora). Stanovoval to tak zákon č. 247/1995 Sb. v druhém odstavci § 59 „*V případě, že počet obyvatel v některém volebním obvodu poklesne nebo se zvýší o 15 procent oproti průměrnému počtu obyvatel připadajícímu na jeden mandát v České republice, změní se území volebních obvodů. Změna se provádí pouze v letech, kdy jsou vyhlášeny volby do Senátu.*“

Senát se před několika lety vzepřel obdobným změnám podřizovat, a po velké kritice omezení volebních obvodů 15% odchylkou na plénu dne 4. dubna 2018 pozměňovacím návrhem k návrhu zákona č. 72/2018 Sb., který novelizoval zákon č. 247/1995 Sb., **odstranil druhý odstavec § 59 ze zákona** (ST 244). Tento pozměňovací návrh následně schválila i Poslanecká sněmovna a zákon č. 72/2018 Sb. byl vydán 17. dubna 2018 s účinností 15 dnů po jeho vyhlášení.

Současně tehdy přijal Senát doprovodné ustanovení, kde vyjádřil svojí nespokojenost s častými změnami volebních obvodů v Senátu. Reakcí na to vzniklo rozhodnutí, že se ústavním zákonem stanoví, že senátní obvody půjdou změnit nejméně za 12 let od poslední změny, ale to pouze v případech, je-li to nezbytné k zachování rovnosti volebního práva (a to tento případ ve smyslu počtu oprávněných voličů není). Schvalování tohoto ústavního zákona probíhá paralelně s tímto zákonem (Senátní tisk 169) a tak je nyní poslední, zdůrazňuji poslední, možnost změnit hranice diskutovaných senátních obvodů na základě přání voličů prostřednictvím jejich volených zástupců.

Již v roce 2019 podala podnět na změnu zařazení ze senátního obvodu č. 36 Česká Lípa do Senátního obvodu č. 34 Liberec města Hrádek nad Nisou a Chrastava a obce Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně, Janovice v Podještědí, Kryštofovo Údolí, Nová Ves a Rynoltice.

Tento podnět podalo všech 8 uvedených měst a obcí, jejichž zastupitelstva ho schválila prakticky jednomyslně.

Taktéž v roce 2019 podalo podnět na změnu zařazení ze senátního obvodu č. 36 Česká Lípa do Senátního obvodu č. 34 Liberec u výše uvedených měst a obcí Zastupitelstvo Libereckého kraje. Členové Zastupitelstva Libereckého kraje jsou nejen z obou dotčených senátních obvodů 34 a 36, ale i ze senátních obvodů č. 35 Jablonec nad Nisou a č. 38 Mladá Boleslav (Turnovsko). Pro hlasovalo 32 ze 36 přítomných tehdejších zastupitelů Libereckého kraje a to všichni ze Starostů pro Liberecký kraj, všichni z hnutí ANO (včetně starostky České Lípy paní Jitky Volfové), všichni z ODS, dva ze tří členů zastupitelstva z ČSSD (jedno zdržení se), oba členové zastupitelstva z koalice SPD a SPO a jediný přítomný člen zastupitelstva za Změnu pro LK, zdrželi se všichni členové zastupitelstva za KSČM.

V roce 2019 podal samostatný podnět na změnu zařazení ze senátního obvodu č. 36 Česká Lípa do Senátního obvodu č. 34 Liberec u výše uvedených měst a obcí i pan Přemysl Sobotka, který byl v Senátu 20 let – od roku 1996 do roku 2016 - jako senátor volebního obvodu č. 34 Liberec a po celou dobu svého působení v Senátu byl v jeho vedení, 6 let jako jeho předseda a 14 let jako jeho místopředseda.

Navrhovaná změna byla těsně přes schválení v Poslanecké sněmovně v jejím uplynulém volebním období, kde jí tehdy předložil poslanec Petr Pávek (Starostové pro Liberecký kraj). Měla být projednána ve třetím čtení na její poslední schůzi v roce 2021 a dle mých informací měla být schválena. Bohužel se však z časových důvodů na třetí čtení tohoto tisku nedostalo a ten tak tzv. „spadl pod stůl“.

Navrhovaná změna se dotýká jen obvodů č. 34 a č. 36, jde o přemístění 2 měst a 6 obcí o celkovém počtu obyvatel cca 17 tis. (z toho oprávněných voličů cca 14 tis.) ze senátního obvodu Česká Lípa do senátního obvodu Liberec. Nijak se nedotýká zbývajících 79 obvodů. Uvedených 8 měst a obcí jsou nejen součástí okresu Liberec, ale i ORP Liberec. Chrastava a Kryštofovo Údolí (kam dokonce jezdí MHD Liberec) s Libercem dokonce přímo sousedí, do Liberce mají všechny tyto obce četné autobusové a vlakové spojení, kulturní a sportovní vyžití mimo vlastní obec atd., mnoho voličů těchto obcí má v Liberci zaměstnání. Na druhou stranu s Českou Lípou tyto obce nemají společného prakticky nic, je to jiný svět.

Schválení těchto pozměňovacích návrhů by napravilo nesprávnost, kdy občané těchto obcí a měst nemají možnost volit v senátním obvodě, kam přirozeně patří, za cenu nepříliš podstatné změny počtu voličů. Předkladatel těchto pozměňovacích návrhů je názoru, že sounáležitost voličů se svým volebním senátním obvodem má mít přednost před stejným počtem voličů v obou předmětných senátních obvodech.

Výše uvedené argumenty jsou tak jednoznačné, že **souhlas s přeřazením výše uvedených 8 obcí ze senátního obvodu č. 36 Česká Lípa do Senátního obvodu č. 34 Liberec vyjádřil i současný senátor (od roku 2014) senátního obvodu č. 36 pan Jiří Vosecký.**

Účinnost navrhovaných změn senátních obvodů je navrhována až od 1. ledna 2027 z důvodu, aby u oprávněných voličů 8 předmětných obcí nevznikla časová mezera mezi možnostmi výkonu volebního práva delší než obvyklých 6 let (ve stávajícím obvodu Česká Lípa poslední volby proběhly v roce 2020, v budoucím obvodu Liberec budou nejbližší v roce 2028), což je obecně považováno za krajně nevhodné. Proto ještě v roce 2026 budou voliči těchto obcí naposledy volit ve volebním obvodu Česká Lípa a poté v roce 2028 poprvé ve volebním obvodu Liberec. Kratší než 6letá časová mezera ve výkonu volebního práva obecně nevádí (zde konkrétně 2 roky).

Pro úplnost je nutné sdělit, že před projednáváním v minulé Poslanecké sněmovně zkoumal tehdejší náměstek Ministerstva vnitra pan Petr Mlsna možnosti radikální změn senátních obvodů v celé republice, ale o ně nebyl nikde, z výjimkou obvodu Liberec, zájem. Taktéž při projednávání v Poslanecké sněmovně byl kromě pozměňujícího návrhu na změnu senátního obvodu Liberec předložen již jen jeden pozměňující návrh na jednu změnu senátního obvodu v Praze.

V návrhu projednávaného zákona, který byl předložen a následně schválen v Poslanecké sněmovně, došlo jen k níže uvedeným změnám volebních obvodů (viz důvodová zpráva k tisku PS 531, str. 134): „Upravují se pouze některé volební obvody na území hlavního města Prahy, neboť hranice většiny pražských volebních obvodů v současné době nerespektují hranice městských částí (ve volbách tak volí pouze část občanů městské části), v některých případech dochází i k dělení okrsků. Navrženým řešením

dojde ke scelení území volebních obvodů tak, aby hranice volebních obvodů respektovaly hranice městských částí a tím i hranice volebních okrsků všude tam, kde je to možné.

S ohledem na zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu, v jehož důsledku v Plzeňském kraji dochází ke změně územní struktury okresů Domažlice a Plzeň-jih, jsou z volebního obvodu č. 11 Sídlo: Domažlice do volebního obvodu č. 7 Sídlo: Plzeň – město převedeny obce: Bukovec, Čečovice, Černovice, Holýšov, Horní Kamenice, Kvičovice, Neuměř, Štichov a Všekary.“

Protože si Poslanecká sněmovna schválila projednávání tisku PS 531 podle § 90 (tzn. v jednom čtení), nebylo projednávání případných pozměňovacích návrhů možné (přestože poslanci - členové hnutí Starostové pro Liberecký kraj Jan Berki a Jarmila Levko k tomu byli připraveni), a tak je předkládán výše uvedený pozměňovací návrh až nyní v Senátu.

Dle údajů ČSÚ na webu volby.cz měly diskutované senátní obvody při posledních senátních volbách (ve 2. kole) následující počty oprávněných voličů (voličů v seznamu):

obvod č. 36 Česká Lípa (rok 2020): 116 702; obvod č. 34 Liberec (rok 2022): 112 975

Obce navrhované k přesunutí z volebního obvodu č. 36 do volebního č. 34 měly v posledních senátních volbách (2020, 2. kolo) celkem 14 429 oprávněných voličů (Bílý Kostel nad Nisou 825, Hrádek nad Nisou 6 139, Chotyně 793, Chrastava 4 918, Janovice v Podještědí 85, Kryštofovo Údolí 290, Nová Ves 714, Rynoltice 665).

Počty oprávněných voličů by se tedy změnilo takto:

obvod č. 36 Česká Lípa: 102 273 (116 702 – 14 429); obvod č. 34 Liberec 127 404 (112 975 + 14 429)

Je pravdou, že by po této změně dosáhl obvod č. 34 Liberec nejvyššího počtu oprávněných voličů v České republice, ale jen o 6 742 (dosud Beroun 120 662).

Pro úplnost navrhovatel konstatuje, že Ústavní soud ve svém nálezu Pl. ÚS 14/14 (který se však nezabýval volbami do Senátu) z 19. května 2015 v bodě 60 uvádí, že nesmí být odchylka od průměru vyšší než 15 %, nicméně vzápětí sám připouští výjimky. Ostatně překročení +/- 15% odchylky od průměru (opakovaně zdůrazňuji, že tento předpoklad byl ze zákona o senátních volbách v roce 2017 odstraněn) je v současné době - viz níže - ve 25 (sic!) senátních obvodech.

Dle údajů ČSÚ na webu volby.cz byl počet oprávněných voličů v České republice v senátních volbách (2. kolo) 7 739 313 (v roce 2018 byl 2 547 488, v roce 2020 byl 2 711 956, v roce 2022 byl 2 479 869), tzn. 95 547 (7 739 313/ 81) v průměru na obvod. Nižší počet oprávněných voličů než 85% oproti průměru (81 215) byl v Praze 2 (80 146), vyšší počet než 115 % oproti průměru (109 879) byl ve 24 obvodech a to v Rokycanech (114 144), Českých Budějovicích (113 886), Litoměřicích (117 941), Jablonci nad Nisou (113 277), Mladé Boleslavi (112 516), Benešově (114 970), Chrudimi (113 635), Lounech (116 980), Strakonících (110 074), Příbrami (118 927), Kladně (116 813), České Lípě (116 702), Kolíně (118 159), Vyškově (114 585), Olomouci (110 566), Českém Krumlově (117 847), Táboře (111 258), Berouně (120 662), Mělníku (119 047), Liberci (112 975), Jičíně (116 175), Kutné Hoře (112 518), Brně-městě (115 540) a Novém Jičíně (113 131).

V případě přijetí navrhovaného pozměňovacího návrhu by paradoxně počet volebních obvodů překračující +/- 15 % odchylku od průměru o jeden (Českou Lípou) poklesl.

Mimochodem, v dolní parlamentní komoře má regionální sounáležitost natolik přednost před matematickou rovností, že při volbách do Poslanecké sněmovny jsou volební kraje totožné s vyššími územními celky, ačkoliv se velikostí velmi liší a z této nerovnosti plynou obrovské procentuální rozdíly nutné pro získání mandátu. Při splnění celorepublikového 5% zisku volebních hlasů stačí na mandát ve Středočeském kraji zisk pouhých 3,84 % z nepropadlých hlasů (26 mandátů) zatímco v Karlovarském kraji je na zisk mandátu třeba 20 % z nepropadlých hlasů (5 mandátů). A zbytek krajů se pohybuje na celé škále mezi těmito extrémy. A všichni to respektují a nikdo nechce jeden celostátní obvod, který by z matematického hlediska byl jednoznačně nejspravedlivější. Jenže každý volič chce mít záruku svých poslanců ze svého kraje, což by jeden celostátní obvod nezaručoval.

Navržené pozměňovací návrhy jsou v zájmu občanů dotčených obcí, stojí o to velice a prostřednictvím svých volených zástupců se jasně vyslovili. Od vzniku Senátu nebyla nikdy podána takováto žádost podložená kompletními usneseními všech zastupitelstev. V případě vyhovění těmto žádostem o změnu volebních obvodů nikdo nebude protestovat a naopak to všichni, kterých se to dotkne, jen a jen uvítají.

K doplňujícímu pozměňovacímu návrhu: Protože zákon bude vyhlášen až v roce 2024, je nabytí účinnosti čl. I bodu 147 k 1. lednu 2024 vyloučeno („*V příloze č. 3 se ve Volebním obvodu č. 68 Sídlo: Opava slovo „Moravice,“ zrušuje*“). Proto je navrhována účinnost až prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni vyhlášení zákona.

Příloha č. 1: Podpůrná stanoviska zastupitelstev měst Hrádek nad Nisou a Chrastava a obcí Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně, Kryštofovo Údolí, Janovice v Podještědí, Nová Ves a Rynoltice, podpůrné stanovisko Zastupitelstva Libereckého kraje a podpůrné stanovisko emeritního předsedy a místopředsedy Senátu (1996 – 2016) a senátora za volební obvod č.34 Liberec pana Přemysla Sobotky.

Příloha č. 2: Souhlasné stanovisko senátora volebního obvodu č. 36 Česká Lípa (2014 – dosud) pana Jiřího Voseckého

Úprava od 1. ledna 2027 (odložená účinnost bodů):

Volební obvod č. 34 Sídlo: Liberec

Bílá (okres Liberec), **Bílý Kostel nad Nisou**, Bílý Potok, Bulovka, Černousy, Český Dub, Čtveřín, Dětrichov (okres Liberec), Dlouhý Most, Dolní Řasnice, Frýdlant, Habartice, Hejnice (okres Liberec), Heřmanice (okres Liberec), Hodkovice nad Mohelkou, Horní Řasnice, **Hrádek nad Nisou**, **Chotyně**, **Chrastava**, **Janovice v Podještědí**, Jeřmanice, Jindřichovice pod Smrkem, Kobyly, Krásný Les (okres Liberec), **Kryštofovo Údolí**, Kunratice (okres Liberec), Lázně Libverda, Lažany (okres Liberec), Liberec, Mníšek, **Nová Ves (okres Liberec)**, Nové Město pod Smrkem, Oldřichov v Hájích, Paceřice, Pěncín (okres Liberec), Pertoltice (okres Liberec), Proseč pod Ještědem, Příšovice, Radimovice,

Raspenava, **Rynoltice**, Soběslavice, Stráž nad Nisou, Svijanský Újezd, Svijany, Sychrov, Šimonovice, Višňová (okres Liberec), Vlastibořice, Žďárek

Volební obvod č. 36 Sídlo: Česká Lípa

Bezděz, ~~Bílý Kostel nad Nisou~~, Blatce, Blíževedly, Bohatice, Brniště, Býkev, Byšice, Cetenov, Cítov, Cvikov, Česká Lípa, Dobřeň, Doksy (okres Česká Lípa), Dolní Beřkovice, Dolní Zimoř, Dubá, Dubnice, Hamr na Jezeře, Hlavice, Holany, Horní Libchava, Horní Počaply, Horní Police, Hořín, Hostín, ~~Hrádek nad Nisou~~, Chlum (okres Česká Lípa), Chorušice, Chotovice (okres Česká Lípa), ~~Chotyně~~, ~~Chrastava~~, Jablonné v Podještědí, ~~Janovice v Podještědí~~, Janův Důl, Jestřebí (okres Česká Lípa), Kadlín, Kamenický Šenov, Kanina, Kokořín, Kozly (okres Česká Lípa), Kravaře (okres Česká Lípa), Krompach, ~~Kryštofovo Údolí~~, Křižany, Kunratice u Cvikova, Kvítkov, Lhotka (okres Mělník), Liběchov, Lobeč, Luka, Lužec nad Vltavou, Mařenice, Medonosy, Mělnické Vtelno, Mimoň, Mšeno, Nebužely, Nosálov, ~~Nová Ves (okres Liberec)~~, Noviny pod Ralskem, Nový Bor, Nový Oldřichov, Okna, Okrouhlá (okres Česká Lípa), Osečná, Pertoltice pod Ralskem, Polevsko, Provodín, Prysk, Radvanec, Ralsko, ~~Rynoltice~~, Řepín, Skalice u České Lípy, Skalka u Doks, Sloup v Čechách, Slunečná, Sosnová (okres Česká Lípa), Spomyšl, Stránka, Stráž pod Ralskem, Stružnice, Střemy, Stvolínky, Světlá pod Ještědem, Svojkov, Svor, Tachov (okres Česká Lípa), Tuhaň (okres Česká Lípa), Tupadly (okres Mělník), Velenice (okres Česká Lípa), Velký Valtinov, Vidim, Volfartice, Vrchovany, Všelibice, Vysoká (okres Mělník), Zahrádky (okres Česká Lípa), Zákupy, Zdislava, Žandov, Ždírec (okres Česká Lípa), Želízy

ČÁST SEDMNÁCTÁ

ÚČINNOST

Čl. XXXI

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2026, s výjimkou ustanovení

a) čl. I bodu 147, které nabývá účinnosti **prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení, dnem 1. ledna 2024,**

b) čl. I bodu 101, **pokud jde o § 59b, a bodů 149 a 150, které nabývají účinnosti dnem 1. ledna 2027.**

V Liberci dne 1. prosince 2023

Michael Canov